

Piispantarkastuksen pöytäkirjan johdosta käynnistyvät toimet

Yhteinen kirkkoneuvosto 25.05.2023 § 162
410/00.03.02/2023

Esittelijä Seurakuntayhtymän johtaja Rintamäki Juha

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää

- 1) merkitä yhteisten palveluiden piispantarkastuksen pöytäkirjan tiedoksi.
- 2) todeta, että asiasta on mahdollista antaa näkemyksiä valmistelun pohjaksi sekä lähetekekustelussa 25.5.2023 että kokouksen jälkeen suoraan valmistelijalle toukokuun loppuun mennessä.
- 3) , että ennen asian käsittelyä kuullaan kirkkoherrainkokousta, yhteistyötoimikuntaa ja päällikkökokousta sekä yhteisten palveluiden työntekijöitä.
- 4) , että johtajisto valmistelee esityksen 2.11.2023 yhteisen kirkkoneuvoston kokoukseen vastauksena piispantarkastuksen pöytäkirjaan.
- 5) , että asia viedään tiedoksi yhteiseen kirkkovaltuustoon yhteisen kirkkoneuvoston käsittelyn pohjalta.

Käsittely

Seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki esitteli asiaa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Selostus

Helsingin seurakuntayhtymän yhteisissä palveluissa viime syksynä toteutetun piispantarkastuksen pöytäkirja on valmistunut. Piispantarkastuksessa piispa vieraillee säännöllisin väliajoin hiippakuntansa seurakunnissa ja toimittaa piispantarkastuksen. Piispantarkastuksilla on pitkä perinne kirkon historiassa. Piispa hoitaa näin kaitsentatehtävänsä.

Piispantarkastuksen yhteydessä piispa kuulee seurakunnan työntekijöitä ja luottamushenkilöitä sekä tapaa seurakuntalaisia. Neuvottelussa käsitellään seurakunnan toiminnan painopisteitä ja työn kehittämistä sekä hallintoa ja taloutta. Isoissa yhtymäseurakunnissa piispantarkastus toteutetaan myös seurakuntien lisäksi yhteisissä palveluissa.

Yhteisissä palveluissa viime syksynä suoritetun piispantarkastuksen pöytäkirjan yhteenveto-osassa todetaan piispantarkastuksen ajankohdasta ja keskeisistä johtopäätöksistä seuraavaa:

”Helsingin seurakuntayhtymän piispantarkastus ajoittui yhteisten palvelujen merkittävään muutosvaiheeseen. Seurakuntayhtymän johtajisto oli vaihtunut lähes kokonaan viimeisen kahden vuoden aikana. Rohkeasti yhdessä -prosessi oli tuonut näkyväksi mittavia muutostarpeita erityisesti talouden kantokyvyn kannalta. Yhteistoimintaneuvottelut tuotannollisista, taloudellisista ja toiminnallisista syistä koko yhteisten palvelujen henkilöstön kanssa käytiin syksyn 2022 aikana. Sen seurauksena yhteinen kirkkoneuvosto päätti tehtäväkuvien muutoksista sekä irtisanomisista.

Piispa totesi kaikkien työntekijäryhmien kohdalla ääneen yhteisten palvelujen merkityksen määrällisesti ja laadullisesti paitsi seurakuntayhtymän myös koko hiippakunnan ja kirkon kannalta. Yhteisissä palveluissa tehdään tärkeää työtä, joka on mittakaavaltaan täysin ainutlaatuisia. Mittavien hautausmaiden, kiinteistöjen,

kirkkojen, talous- ja henkilöstöhallinnon, viestinnän sekä yhteisen seurakuntatyön tehtävien hoitaminen vaatii erityistä osaamista, jota vuosikymmenten aikana seurakuntayhtymän yhteisiin palveluihin on kertynyt. Tätä osaamista on syytä vaalia ja sen merkitystä myös tuoda esille. Yhteisissä palveluissa on myös sellaista erityisosaamista, mitä muualla ei ole. Tämä osaaminen on yksittäisten ja sitoutuneiden ihmisten, työntekijäryhmien ja johtajien ansiota.”

Piispantarkastuksen pöytäkirjaan on dokumentoitu kaikkien tarkastuksen yhteydessä järjestettyjen tapaamisten keskeinen sisältö. Pöytäkirjaan sisältyy yhteenvedon lisäksi viisikohtainen kirkkojärjestyksen 18 luvun 7§ ja 8§ perusteella yhteiseltä kirkkoneuvostolta pyydettyjen toimenpiteiden luettelo. Yhteisen kirkkoneuvoston on laadittava tämän tarkastuspöytäkirjan kohdan 1 selvityksestä ja kohteen 2-4 arvioinnista koosteraportti ja toimitettava se piispalle 15.4.2024 mennessä eli vuoden kuluessa tämän tarkastuspöytäkirjan lähettämistä.

Johtajisto on käsitellyt pöytäkirjan saapumista kokouksessaan 9.5.2023. Johtajisto ottaa piispantarkastuksen havainnot käsittelyyn tarkasti ja tekee niistä YKN:lle tarvittavan selvityksen sen laatiessa selvitystä piispantarkastuksen pöytäkirjan pohjalta. Arvio on, että pystymme laatimaan tämän selvityksen hyvissä ajoin ennen määräaikaa. Ennen selvityksen laatimista on kuitenkin hyvä käydä asiasta lähetekeskustelua.

Asia on tuotu tiedoksi YKN kokoukseen 25.5., jonka yhteydessä todetaan tunnuslukuihin liittyvät taustat ja käydään lähetekeskustelu pöytäkirjan viidestä kohdasta tehtävän valmistelun pohjaksi. Tämän YKN keskustelun pohjalta johtajisto valmistelee esityksen 2.11. YKN kokoukseen vastauksena piispantarkastuksen pöytäkirjaan. Ennen asian käsittelyä kuullaan kirkkoherrainkokousta, yt-toimikuntaa ja päällikkökokousta sekä yhteisten palveluiden työntekijöitä (info esihenkilöille asiasta toukokuu sekä käsittely elo-syyskuu). Asia viedään tiedoksi yhteiseen kirkkovaltuustoon yhteisen kirkkoneuvoston käsittelyn pohjalta.

Piispantarkastuksen pöytäkirjan yhteenvedon taustoista

Helsingin seurakuntayhtymän yhteisissä palveluissa toteutetaan yhdessä henkilöstön ja luottamusjohdon kanssa hallittua ja kestäväää pitkäntähtäimen henkilöstösuunnittelua vuoteen 2030. Työkalupakin on oltava meillä tulevien vuosien aikana laajempi kuin viime vuoden yt-neuvotteluissa koettu. Tähän valmisteluun ei kuulu yhtäkkiset ja yllättävät henkilöstöratkaisut vaan pidemmällä tähtäimellä tehtävä henkilöstösuunnittelu.

Helsingin seurakuntayhtymässä on käynnissä strategisesti tärkeitä valmisteluja, joiden kautta prosessissa valmistellaan kokonaisuuksia. Piispantarkastuksen pöytäkirjamerkintöjen osalta mm. työnjaon kysymykset mitä tehdään ja millä tasolla ratkaistaan Työnjako 2026-projektin edistämisen yhteydessä. Tämän lisäksi määrärahaajan valmisteluista on käynnissä oma valmistelu, joka vaikuttaa resurssien jakamiseen jatkossa. Strategiaprosessiin liittyen on siihen sisällytetty tulevaisuusskenaariotyö, jonka kautta yhteisesti pystytään määrittämään miten resurssit käytetään yhteisen vision saavuttamiseksi.

Pöytäkirjassa on verrattu Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymiä keskenään. Vertailu tässä kohtaan ei anna oikeaa kuvaa, koska rakenne ja lähtökohdat ovat erilaisia eivätkä suoraan vertailukelpoisia. Siksi tilannetta on syytä tarkentaa, jotta johtopäätökset ovat oikeat. Asiaan palataan valmistelun yhteydessä, mutta tässä alustavasti muutama selvitys.

Pöytäkirjassa on kirjattu, että vuonna 2021 laaditun kartoituksen johtopäätökset ovat kaikilta osin edelleen voimassa. Täsmennyksenä kuitenkin on hyvä todeta, että yhteisten palveluiden rakennetta on kevennetty kartoituksen laatimisen jälkeen olennaisesti, YKV:n toteuttaman kokonaismäärärahan uudelleenjaon ja siitä aiheutuneiden YT-päätösten myötä.

Pöytäkirjaan on myös otettu vertailu Helsingin ja Vantaan seurakuntayhtymien kesken. Kahta hyvää naapuria on monessa tärkeätä ja hyvä verrata, mutta selvityksessä on tärkeää kuvata myös se, mitä kokonaisuuksia yhteiset palvelut tuottaa Vantaalla ja mitä Helsingissä - näissä epäilemättä on näet merkittäviä eroja.

Helsingin yhteisissä palveluissa on esimerkiksi lähes 100 htv:tä, joiden rahoitus tulee kirkon ulkopuolelta tai jotka ovat suoraan seurakuntien tai muiden seurakuntayhtymän työntekijöitä. Kokonaan ulkopuolisella rahoituksella mm: Lehtisaaren nuorisokoti ostopalveluna 15 htv, EU-projektirahoituksella kokonaan 2 htv sekä suurimmilta osilta (90%) 2 htv, Kokemusasiantuntijat ulkopuolisella rahoituksella (80%) Varustamoissa yhteistyösopimuksella osittain ulkopuolisella rahoituksella 2 htv, Yhteinen Kirkko ja kaupunki mediatoimitus 22 htv, Sisäinen tarkastus myi palveluja Vantaa ja Espoo 2 htv, alueviestijät 6 htv ovat seurakuntien työntekijöitä sekä arabian- ja kiinakielisen työn (3 htv) kohdalla työntekijät palvelevat koko pääkaupunkiseutua (Espoo ja Vantaa maksavat hieman yli puolet). Tämän lisäksi Helsingin seurakuntayhtymän yhteisten palveluiden työntekijämäärän taustana on pääkaupungin erityisasema mm. erityissairaanhoidossa vaikuttaa sairaalapappien määrään, yliopisto ja toisenasteen koulutuksessa vaikuttaa oppilaitospappien määrään sekä hautaus toimiessa Helsingin mittavaan 230 htv on otettu huomioon myös kausityöntekijät toisin kun Vantaalla. Lisäksi Vantaalla siunauskappaleiden suntiot ja kanttorit eli noin 16 htv on sijoitettu seurakuntiin, kun Helsingissä heidät lasketaan yhteisten palveluiden työntekijöihin.

Vertailu on ylipäätään tietysti monesti haastavaa, koska toimintatilastojen perusteella ei voida tehdä pöytäkirjaan kirjattun kaltaisia johtopäätöksiä, koska tilastointikäytännöt eivät ole kaikilla seurakunnilla samanlaisia ja toisaalta kirjauskäytännöistä puuttuu kontrolli tai laadunvalvonta. Tiedolla johtamisen käytäntöjen vahvistaminen antaa tähän jatkossa toki paremmin mahdollisuuksia.

Vantaan ja Helsingin seurakuntayhtymien vertailussa on hyvä huomioida myös mittasuhte, kuten esim hautaus toiminnassa. Seuraavassa on jaettu hautaus toiminnon henkilövuosia hehtaareilla, hoitosopimuksilla ja puhtaaseen hautaus toimimeen liittyvillä luvuilla.

Lähtötietoina hautaus toiminnassa ovat nykyiset henkilötyövuodet Vantaa 26 ja Helsinki 229, hautausmaat hehtaareina Vantaa 17,5 ja Helsinki 181, hautaukset ja tuhkaukset: Vantaa 1057 ja Helsinki 10803 tai hoitosopimukset: Vantaa 4622 ja Helsinki 55426.

Näin laskennalliset tunnusluvut verrattuna henkilötyövuosiin (saatua tunnuslukua tulkitaan siten, että mitä pienempi arvo sen parempi on tehokkuus):

Hautausmaahehtaarin vertailussa: Vantaa 1,48 ja Helsinki 1,26

Hautaus ja tuhkaustoiminto vertailussa: Vantaa 0,0245 ja Helsinki 0,0212

Hoitosopimusten vertailussa: Vantaa 0,0056 ja Helsinki 0,0045

Yhteiseltä kirkkoneuvostolta pyydytyissä toimenpiteissä ohjataan varmistamaan, että resursseja jaettaessa seurakuntia ei tosiasiallisesti pakoteta liian lyhytnäköisesti luopumaan kirkoistaan.

Helsingin seurakuntayhtymän kokonaismäärärahaan kohdistuu yhteisen kirkkovaltuuston päätöksen mukaisesti huomattavia leikkauksia tulevien vuosien aikana. Kokonaismäärärahan pienentyessä määrärahajako ohjaa valitusta jakotavasta riippumatta seurakuntia ja yhteisten palveluiden osastoja väistämättä säästöjen tekemiseen, tavalla tai toisella. Huomattavien säästöjen toteuttaminen edellyttää muiden säästötoimenpiteiden ohella myös kiinteistöluopumisia, jopa kirkkojen osalta. Tehdyissä Rohkeasti yhdessä -päätöksissä on linjattu, että toimitiloja vähennetään vuoteen 2030 mennessä 40 000 neliöllä.

Kyseiseen kohtaan liittyvän arvioinnin valmistelu on luontevaa tehdä osana jo aikaisemmin selostuksessa mainittua sisäisten vuokrien ja seurakuntien määrärahaajan projektia, jossa kyseiset asiat ovat muutenkin tarkastelun alla.

Johtopäätöksenä

Silti piispantarkastuksen pöytäkirja nostaa esille oikeita asioita seurakuntayhtymän resursseista ja niiden jaosta, yhteisistä kehittämistoimista ja niiden tarkoituksesta, tiedolla johtamisen toimintatavasta sekä tilaratkaisujen toteutuksesta. Näihin vastaamisen osalta ei ole tarvetta käynnistää uutta valmistelua vaan me olemme tähän yhdessä valmiita viime vuosien toimintakulttuurin muutoksen ja Rohkeasti yhdessä -hankkeen pohjalta. Kuten edellä on mainittu Helsingin seurakuntayhtymässä on myös parhaillaan käynnissä eri prosesseja, joissa asioita ratkaistaan yhdessä sovitulla tavalla päätöksentekoa varten.

Nyt on hyvä käyttää tämä mahdollisuus selventääksemme itsellemme ja yhteistyökumppaneille missä olemme, kun teemme yhdessä eri toimijoiden kanssa ratkaisua kirkon elinvoimaisuuden vahvistamiseksi Helsingissä 2030-luvulle.

Lapsivaikutusten arviointi

Asiassa ei ole tarpeen tehdä lapsivaikutusten arviointia.

Lisätiedot

Seurakuntayhtymän johtaja Juha Rintamäki, juha.rintamaki@evl.fi

Jakelu

<Kirjoita tähän tahot, joille lähetetään päätösote>